

92. møde

Torsdag den 13. maj 2004 kl. 13.00

Dagsorden

1) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr.

F 59:

Forespørgsel til justitsministeren [om foreningen Hizb-ut-Tharir].

Af Peter Skaarup (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Per Dalgaard (DF), Pia Kjærsgaard (DF) og Søren Krarup (DF).

(Forespørgslen anmeldt 10/5 2004).

2) Første behandling af beslutningsforslag nr.

B 187:

Forslag til folketingsbeslutning om et dansk gmo-moratorium.

Af Keld Albrechtsen (EL) m.fl.

(Fremsat 16/4 2004).

3) Første behandling af beslutningsforslag nr.

B 192:

Forslag til folketingsbeslutning om en indsats for nedsættelse af pesticidanvendelsen.

Af Torben Hansen (S) m.fl.

(Fremsat 16/4 2004).

Meddelelser fra formanden

Formanden:

Medlemmer af Folketinget Mette Frederiksen (S), Jytte Andersen (S), Poul Qvist Jørgensen (S), Lone Møller (S), Peder Sass (S), Frode Sørensen (S), Arne Toft (S) og Jytte Wittrock (S) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om en styrket indsats for dansk musik.

(Beslutningsforslag nr. B 211).

Medlemmer af Folketinget Troels Lund Poulsen (V), Jeppe Kofod (S), Peter Skaarup (DF), Gitte Seeberg (KF), Holger K. Nielsen (SF), Niels Helveg Petersen (RV), Keld Albrechtsen (EL) og

Jann Sjørnsen (KD) har meddelt mig, at de ønsker at stille følgende forespørgsel til udenrigsministeren:

»Hvad kan regeringen oplyse om status i forhandlingerne mellem på den ene side Danmark og Grønland og på den anden side USA vedrørende en eventuel opgradering af Thuleradaren?«

(Forespørgsel nr. F 60).

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr.

F 59:

Forespørgsel til justitsministeren [om foreningen Hizb-ut-Tharir].

Af Peter Skaarup (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Per Dalgaard (DF), Pia Kjærsgaard (DF) og Søren Krarup (DF).

(Forespørgslen anmeldt 10/5 2004).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (*Ophold*). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af beslutningsforslag nr.

B 187:

Forslag til folketingsbeslutning om et dansk gmo-moratorium.

Af Keld Albrechtsen (EL) m.fl.

(Fremsat 16/4 2004).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Fødevareministeren (Mariann Fischer Boel):

Enhedslistens beslutningsforslag lægger op til et nationalt forbud mod dyrkning af genetisk modificerede afgrøder i mindst 3 år.

Forslagsstillerne begrundet forslaget med to forhold. For det første risikoen for spredning fra genetisk modificerede afgrøder til økologiske og

andre typer af afgrøder. For det andet hensynet til miljøet under henvisning til det forskningsprojekt, der hedder Sound.

Regeringen er fuldstændig enig i, at det er utrolig væsentligt, at vi får løst sameksistensspørgsmålet, altså spørgsmålet om at begrænse spredning fra genetisk modificerede afgrøder til andre afgrøder, og regeringen har derfor fremsat et lovforslag om sameksistens den 19. februar i år, som i øvrigt var til førstebehandling her i salen den 12. marts.

Forslaget følger nøje den videnskabelige rapport, som den såkaldte udredningsgruppe færdiggjorde i august måned 2003.

En af hovedpointerne i rapporten er, at muligheden for sameksistens skal analyseres afgrøde for afgrøde. Man kan altså ikke fastsætte virkemidler ud fra nogle helt generelle betragtninger. Rapporten viser, at der er stor forskel på, hvor meget gm-afgrøderne spreder sig, og derfor skal man foretage en generel vurdering af hver enkelt afgrøde og målrette virkemidlerne for på den måde at begrænse spredningen. På den måde er der ikke noget fagligt belæg for, at man laver et helt generelt forbud.

Forslagsstillerne argumenterer, som jeg sagde, også med forskningsprojektet, der hedder Sound. Formålet med det projekt er at undersøge en række organiske stoffers indvirkning på miljøet. De stoffer, der er tale om, er pesticider, østrogener, antibiotika og Bt-toksiner fra visse typer genetisk modificerede planter. Forskningsprojektet har altså et sigte, som er meget bredere end gm-planter. Folketinget blev i øvrigt orienteret om den sag den 2. april i år.

Projektet er netop gået i gang, og der foreligger med andre ord ingen resultater på nuværende tidspunkt. Der er altså ingen dokumenterede miljømæssige belæg for et generelt nationalt forbud.

Helt generelt vil jeg gerne slå fast, at konsekvenserne for miljø og for sundhed skal vurderes i forhold til det helt konkrete gmo. Alle genetisk modificerede organismer skal have en markedsføringstilladelse, før de kan anvendes og sælges i EU's medlemsstater.

Før der udstedes en tilladelse, skal den konkrete gmo gennemgå en grundig videnskabelig risikovurdering. Risikovurderingen omfatter både forhold til miljø og til sundhed, og kun i de tilfælde, hvor der ikke opstår problemer, kan gmo'en markedsføres i EU. På den måde bliver der altså taget stilling til konsekvenserne for

miljø og for sundhed i hver enkelt ansøgning, der foreligger om markedsføring.

Kl. 13.05

Når en gmo så har opnået en markedsføringstilladelse, så kan den anvendes og markedsføres i alle EU's medlemsstater. Tiltag som f.eks. det nationale moratorium, der jo i væsentlig grad begrænser mulighederne for markedsføring i EU af godkendte gmo'er, vil så selvfølgelig være i strid med EU-retten.

Enhedslistens forslag lægger op til at suspendere alle gældende og kommende markedsføringstilladelser til dyrkning i Danmark i en periode på mindst 3 år. Det er i klar strid med EU-retten. Konsekvenserne af sådan et nationalt forbud vil givetvis være, at Kommissionen anlægger en sag mod Danmark, og Danmark vil efter al sandsynlighed blive dømt for at have tilsidesat sine traktatlige forpligtelser.

Sammenfattende finder regeringen således, at en gennemførelse af Enhedslistens forslag vil være i klar strid med EU-retten. Regeringen finder endvidere, at Enhedslistens forslag savner et miljømæssigt grundlag. Regeringen er ligeledes af den opfattelse, at Enhedslistens forslag ikke kan begrundes ud fra et sameksistenssynspunkt.

Det er derfor et rent politisk valg. Vil man med åbne øjne gennemføre en regulering, som klart tilsidesætter Danmarks EU-retlige forpligtelser? Det vil være første gang, at Danmark bevidst indfører regulering, som er i strid med EU-retten. Det har været Danmarks politik hidtil, uanset hvem der har siddet i regering.

For det andet har Danmark gennem en aktiv og vidensbaseret indsats oparbejdet en meget høj profil på miljø- og på fødevarerområdet i EU. Danske synspunkter er ofte slået igennem, fordi vi har argumenteret sagligt og har haft dokumentation for de krav, vi har stillet. Det vil vi sætte over styr, hvis Enhedslistens beslutningsforslag bliver vedtaget.

Regeringen vil derimod opfordre til en vedtagelse af L 169, lovforslaget om sameksistens, og regeringen vil gå ind i positive politiske drøftelser med et åbent sind og viljen til kompromis for at få det forslag gennemført.

På den baggrund kan regeringen ikke støtte Enhedslistens forslag.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg synes, det er strengt, at ministeren forsøger at dække sig ind bag EU-Kommissionen og EU-retten. Jeg vil gerne bede ministeren bekræfte, at

før vi kender resultatet af den retssag, som Østrig har anlagt mod EU-Kommissionen, ved vi faktisk intet om, hvad EU-retten siger på det her område.

Jeg synes, det er meget tæt på vildledning af Folketinget, når ministeren her tror, at hun kan vide med bestemtthed, hvad EF-Domstolen vil afgøre i den retssag. Der er faktisk tendenser til, at EF-Domstolen er begyndt at lægge forsigtighedsprincippet til grund i sine afgørelser. Derfor synes jeg, at det er en form kapitulationspolitik, som regeringen står for.

Men jeg vil godt spørge ministeren, om det ikke er korrekt, at vi ikke kender retstilstanden i EU på det her område, før der er truffet afgørelse i retssagen mellem Østrig og EU-Kommissionen?

(Kort bemærkning).

Fødevarerministeren (Mariann Fischer Boel):

Jeg synes måske, hr. Keld Albrechtsen omgås sit ordvalg sådan med nogen uforsigtighed. Vildledning og kapitulation er nogle af de udtryk, hr. Keld Albrechtsen bruger. Det må jeg selvfølgelig tage fuldstændig afstand fra.

Den sag, der er rejst mod Østrig, er ikke afgjort, og jeg ved, at Folketingets udvalg har fået oversendt den Müllerrapport, som ligger vedrørende denne her sag. Men der er da den klare opfattelse, at de grunde, som Østrig påberåber sig, er grunde, som specifikt retter sig mod nogle særlige områder i Østrig og derfor ikke kan sammenlignes. Men det er stadig væk min opfattelse, at en afstandtagen fra at opfylde de regler, som ligger i hele gmo-aftalen, vil være i strid med EU-retten.

Kl. 13.10

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg tror, situationen er den, at ministeren håber, at det vil være i strid med EU-retten. Men jeg synes, at ministeren skulle afvente begivenhedernes gang, før hun drager skråsikre konklusioner. Jeg synes bare, det er ærgerligt, at ministeren kaster håndklædet i ringen på den måde og ikke forsøger at påvirke tingene i EU. Jeg håber, ministeren er opmærksom på, at Kommissionen ikke engang har kunnet skaffe et flertal i EU's Ministerråd for konkret godkendelse af en gmo.

Så vil jeg godt spørge ministeren, hvordan det kan være, at Kommissionen mener, den kan træffe afgørelse om gmo'er, hvor man kender de miljømæssige konsekvenser, samtidig med at

ministeren lige har oplyst til Folketinget, at der ikke er dokumenteret noget som helst, for det kender vi ikke. Der skal først sættes undersøgelser i gang. Det er jo helt uden hoved og hale.

Ministeren erkender, at vi ikke kender konsekvenserne, for det er først nu, vi begynder at undersøge dem. Samtidig hævder ministeren, at EU-Kommissionen med sikkerhed kan afgøre, når den træffer beslutning om godkendelse, at der ikke er sundhedsmæssige problemer.

(Kort bemærkning).

Fødevarerministeren (Mariann Fischer Boel):

For det første er der ingen gmo, der bliver godkendt, uden at den er gennemgået systematisk for påvirkning både på miljø og på sundhed. Det ved hr. Keld Albrechtsen formodentlig også ganske udmærket.

På grund af den diskussion, der har været, er jeg heller ikke i tvivl om, at hr. Keld Albrechtsen er fuldstændig klar over, at Danmark har været et af de lande, der har været mest optaget af hele den diskussion, også i EU-regi i relation til de drøftelser, der har været om moratoriet og udløbet af moratoriet i forbindelse med vedtagelsen af forordningen om sporbarhed og mærkning af gmo'er i foder og fødevarer.

Danmark har også prøvet at påvirke mulighederne for, at man fik mærket bredere, end der er lagt op til i forordningen om sporbarhed og mærkning. Det ved hr. Keld Albrechtsen også som medlem af Folketingets Europaudvalg.

Derfor har det været magtpåliggende for mig, at vi fik skabt nogle regler i Danmark, der kunne håndtere situationen med sameksistens. Det forslag får vi lejlighed til at trykke på knapperne for, lige inden vi går på sommerferie. Der er jeg også overbevist om, at hr. Keld Albrechtsen vil håndtere den afstemning med relation til virkeligheden og ikke et eller andet utopia, som hr. Keld Albrechtsen måske forestiller sig inde i hovedet.

Formanden:

Tak til fødevarerministeren. Så går vi til ordfører-rækken, og det er hr. Thor Gunnar Kofoed.

Thor Gunnar Kofoed (V):

Jeg vil ikke gentage alt det, fødevarerministeren så flot har gennemgået, men blot sige, at i Venstre er vi meget seriøst i gang med at bearbejde alle ting vedrørende sameksistens på gmo-området, og derfor er det den lovgivning, vi vil lægge vægt på.

Vi har været igennem flere høringer, vi har været igennem konferencer, vi har været igennem alt muligt for at belyse fordele og ulemper ved gmo i de sidste 2-3 år, hvor jeg har været med. Og lige meget hvad der er kommet frem, er der ikke noget, der har ændret på det – undskyld udtrykket – lidt oprevne ordvalg, Enhedslisten lægger for dagen.

Derimod er vi andre partier, der seriøst arbejder på at lave en lovgivning, der sikrer en sameksistens mellem gmo og konventionelle og økologiske produktioner og produkter, sådan at forbrugerne får et reelt valg. For det er jo ikke sådan, at vi bare kan sige: Drop det her for Danmarks vedkommende, så vi ikke får det ind på hylderne, eller så vi kan undgå, at der kommer noget i de økologiske varer, hvis vi ikke laver en lovgivning. Derfor tager vi meget seriøst på det her fra Venstres side og forsøger at lave en reel lovgivning, der sikrer forbrugerne og de tre forskellige producentgrene, som vi måske kommer til at have i Danmark.

Dermed være ikke sagt, at vi, fordi vi laver en lovgivning, får gm-planteproduktion i Danmark. Men det bliver en mulighed, hvis der er fordele ved det. Men indtil videre er det ikke engang sikkert, selv om vi laver en lovgivning, at vi får en gm-planteproduktion i Danmark, men det bliver en mulighed.

Men det vigtigste er, at vi får en meget klarlagt sikring specielt af økologerne og det konventionelle i forhold til gmo'er. Det er den lovgivning, vi skal igennem. Det kan vi ikke bare vente med, som Enhedslisten lægger op til.

Kl. 13.15

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Det er først og fremmest hr. Thor Gunnar Kofoeds påstand om, at der foregår en seriøs gennemarbejdelse af tingene. Det var vist det, der var udtrykket.

Så vil jeg godt spørge: Er det seriøst, at vi står i den situation, at medlemmerne af Folketingets Fødevareudvalg ikke kunne få tid til at stille de nødvendige spørgsmål til belysning af sameksistensloven, fordi spørgefristen udløber i dag? Jeg kan ikke huske det nøjagtige klokkeslet.

Men fordi regeringen vil have hastet det her igennem i den her folketingssamling, hvad der forhåbentlig ikke lykkes, så er der lavet en tidsplan, der betyder, at intet af det, der blev rejst i alle de mange spørgsmål under høringen for 2

dage siden, bliver belyst, fordi vi ikke kunne få afsat tid til at stille de nødvendige spørgsmål.

Derfor er der ikke sendt andet end nogle ganske få spørgsmål over til ministeren, og det vil ministeren sikkert efterfølgende bruge til at påstå, at der ikke var interesse for det, men sandheden er altså, at man ønskede ikke fra regeringens side at give tid til en ordentlig belysning af sagen.

Jeg tror ikke, hr. Thor Gunnar Kofoed kan modbevise det, jeg her siger.

(Kort bemærkning).

Thor Gunnar Kofoed (V):

Jo, det kan jeg faktisk godt, for man kan bare se på, hvor længe denne lovgivning har været under debat, og hvor længe vi har drøftet gmo i Fødevareudvalget, og hvor ofte vi har haft høringer – det er ikke mere end godt et år siden, vi havde de sidste høringer. Men af hensyn til hr. Keld Albrechtsen og Enhedslisten skulle vi have den samme eller næsten den samme høring igen i tirsdags, og det var så godt som intet nyt, der kom frem på den høring i forhold til sidste gang.

Derfor er det vel mere, fordi Enhedslisten skal have en ny periode til at opfinde flere spørgsmål at stille om det samme, som der er svaret på uendelig mange gange i alle de spørgsmål, der er stillet igennem det sidste halvandet år.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Vi måtte konstatere på udvalgs mødet i går, at tiden var udløbet på grund af den tidsplan, der ligger, hvis regeringen insisterer på, at det skal vedtages i den her folketingssamling. Jeg forsøgte at trække den fornødne sekretariatsbistand sammen til i løbet af natten at lave det arbejde. Det var desværre ikke muligt, bl.a. fordi vi også skulle forberede den her debat i dag, og jeg tvivler på, at det rent fysisk i det hele taget ville være muligt.

Det er meget komplicerede spørgsmål. Alene alle de spørgsmål, der er på grundlag af de faktuelle kendsgerninger, som dr. Müller fremlagde på høringen, kræver jo timelangt arbejde at udarbejde. Det må vi bare konstatere at vi blev afskåret fra, og hvis man vedtager det lovforslag, så vil der altså være tale om et useriøst hastværksarbejde.

Jeg ved godt, at ministeren er meget vred over det, jeg har sagt, og det er måske også upassende efter en regerings opfattelse at bringe

sådan nogle ting for dagens lys, men kendsgeringerne er, at man er på vej ud i noget forfærdeligt sløseri.

(Kort bemærkning).

Thor Gunnar Kofoed (V):

Jamen jeg kan slet ikke se, hvad det er, Enhedslisten vil opfinde. Enhedslisten henviser til, at en dr. Müller fra Østrig har nogle fantastiske pointer i det her. Vi må tænke på, at vi har haft et ekspertpanel i Danmark, der har lavet sameksistensrapporten. Det bliver betragtet som et af de bedste værktøjer i verden, hvad angår sameksistens. Derudover har vi haft eksperterne fra hele verden på det her.

Derudover har vi så haft dr. Müller, der opstiller nogle, hvad kan man sige, argumentationer ved siden af det her, men det modsiger jo ikke det, vores sameksistensekspertgruppe i Danmark har skrevet.

Derfor er der ikke nogen som helst, medmindre man altså er hr. Keld Albrechtsen, der kan sige, at ikke alt er belyst i den her sag. Man skal have en virkelig god fantasi for at sige, i hvert fald med sagligt belæg, at der overhovedet er kommet noget nyt, som er i modstrid med det, sameksistensgruppen har sagt.

Formanden:

Tak til hr. Thor Gunnar Kofoed. Så er det hr. Nicolai Wammen som ordfører.

Nicolai Wammen (S):

I Socialdemokratiet deler vi mange af de bekymringer om gmo-spørgsmålet, som Enhedslistens forslag, som vi behandler i dag, er udtryk for. Det gælder forbrugernes frie valg, det gælder beskyttelsen af økologi, og det gælder på en række andre stræk. Men som også forslagsstilleren ved, så arbejder vi netop i disse dage med udgangspunkt i regeringens forslag om sameksistens med hele gmo-spørgsmålet i Folketingets Fødevarerudvalg.

Kl. 13.20

På den baggrund mener vi ikke, at det er det rette tidspunkt at fremsætte et sådant forslag, som Enhedslisten her har fremsat. I stedet mener vi, at Folketingets partier bør afvente resultatet af udvalgets arbejde.

Der vil jeg gerne sige i forhold til den diskussion, der netop har fundet sted, at Socialdemokratiet også meget gerne havde set, at der havde været mere tid til at behandle det her. Vi har i

udvalget argumenteret for det, men det har der ikke i udvalget været flertal for.

Med disse ord vil jeg sige, at vi anerkender de problemer, der er i forbindelse med gmo, men vi mener ikke, det er tidspunktet for et sådant forslag.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil da gerne anerkende den fremgangsmåde, at vi nu ser, hvordan det går med sameksistensloven, og så tager vi spørgsmålet op om det her forslag.

Jeg vil blot gerne spørge hr. Nicolai Wammen, om der ikke er en ting, der giver anledning til meget stor bekymring i Socialdemokratiet. Under høringen måtte vi jo konstatere, hvad bl.a. kammeradvokaten fremlagde under drøftelserne, at der er mange problemer med den foreslåede kompensationsordning og især de ting, som jo ikke kan blive kompenseret, hvis der f.eks. sker skader for en økologisk landmand. Der er det altså et meget stort problem, hvis regeringen virkelig forestiller sig, at dette meget, meget komplicerede juridiske arbejde skulle kunne afsluttes i udvalget i løbet af en uge, hvilket jo er kravet. Og så skal der være bryllup og alt muligt andet samtidig.

Jeg må indrømme, at jeg ikke synes, det er forsvarligt. Jeg ved ikke, hvad hr. Nicolai Wammen mener om det.

(Kort bemærkning).

Nicolai Wammen (S):

Nu ved jeg ikke, om den lykkelige bryllupsbegivenhed får nogen indflydelse på arbejdet i forbindelse med det her, men jeg skal ikke lægge skjul på – og det var også det, jeg sagde i mine første bemærkninger – at vi meget gerne havde set, at der bliver bedre tid til denne her proces.

Som hr. Keld Albrechtsen jo selv var inde på, så blev det på høringen, som vi havde for ganske få dage siden, endnu en gang understreget, at der er nogle meget væsentlige problemer, ikke mindst hvad angår erstatninger til økologerne.

Hr. Keld Albrechtsen husker måske også, at jeg personligt stillede spørgsmål til kammeradvokaten om de her ting. Der er ingen tvivl om, at det er noget, der ligger Socialdemokratiet meget på sinde, at vi sørger for at få nogle regler, såfremt det bliver nødvendigt, der sikrer, at økologerne ikke kommer i klemme, og at den erstatning, de kan få, bliver af en langt mere robust

karakter end det, der ligger i regeringens forslag.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jo, jeg hæftede mig netop også ved hr. Nicolai Wammens særdeles kloge spørgsmål til kammeradvokaten og ikke mindst ved de besvarelser, som jo kun gav anledning til, at vi kunne konstatere, at det er dybt kompliceret stof.

Der blev på høringen fremført den klare melding fra forskerne, og det var fra alle forskere, at der er fire forskellige afgrøder bl.a. inden for græsfrø, som man faktisk i dag må sige ikke kan dyrkes i sameksistens med økologiske og andre gmo-fri afgrøder. Der synes jeg altså, at det er et meget stort problem, at lovforslaget bemyndiger ministeren til at iværksætte gmo-dyrkning med disse afgrøder, som forskerne siger det om. Det håber jeg også man i Socialdemokratiet er særdeles opmærksomme på, for der synes jeg, at høringen gav en meget, meget klar melding.

Det var efter min opfattelse ikke korrekt, det, ministeren sagde, at man havde fulgt det, forskerne havde sagt, for så ville man jo have skrevet i lovforslaget, at disse fire afgrøder ikke må tte gmo-dyrkes i Danmark.

(Kort bemærkning).

Nicolai Wammen (S):

Igen må jeg sige, at der kom mange ting frem på høringen, mange oplysninger, som jeg og Socialdemokratiet synes det kunne have været nyttigt at der er bedre tid til at sætte sig ind i.

Der er nogle problemer på en række punkter også i forbindelse med nogle afgrøder, så det er en bekymring, som Socialdemokratiet deler, og det er noget, vi er meget opmærksomme på. Det er selvfølgelig også noget af det, vi vil diskutere med regeringen og andre partier i den kommende debat.

Formanden:

Så er det hr. Jørn Dohrmann som ordfører.

Kl. 13.25

Jørn Dohrmann (DF):

Også Dansk Folkeparti er bekymret for gmo'er. Det har vi aldrig lagt skjult på. Derfor mener vi også, at det, som Enhedslisten nu har lagt frem her, da er værd at diskutere. Men om det skal foregå med den hastighed, som det er lagt frem her, vil vi selvfølgelig også gerne diskutere.

Derfor vil vi selvfølgelig også lægge op til regeringen, hvad man kan bidrage med, bl.a. i den lov om sameksistens, som vi har snakket om, og som vi er ved at behandle. Der har vi som sagt også med den høring, vi havde sidst, fået klarlagt, at der er nogle store problemer. Der er nogle, jeg vil så kalde dem store knaster, vi skal have filet af her. Der er allerede nævnt en del om dem med de fire græssorter, som man ligesom ikke har styr på, vil jeg kalde det.

Så henviser ministeren også til, at det er på grund af EU. Der må vi jo sige, at vi mener, at sådanne ting bør kunne klares i Danmark. Hvis vi ikke vil have gmo'er og man er enig om det, så bør Danmark stå suverænt der og kunne sige nej til det.

Men det er ikke kun i Danmark, vi har en stor diskussion, kan vi høre. Vi ved, at også i andre lande, og det kan ministeren sikkert bekræfte, er man ikke helt enig om, om man skal være for eller imod, og nogle undlader at stemme på det her spørgsmål. Så der er ikke nogen klare tendenser til, hvad man skal gøre her.

Jeg mener, og Dansk Folkeparti mener, at her skal det være folkets sundhed, der skal komme først, og derfor skal man ikke bare tage alt, hvad EU fremlægger, som en facitliste.

Som sagt er det mange problemer, vi skal have jævnet ud, også når vi snakker om erstatning til økologer, som kun kan få erstatning det ene år, men de har måske meget større tab, som de ikke kan få erstatning for.

Så vi vil selvfølgelig også se positivt på, hvad der sker i den videre behandling af de forskellige love, og så vil vi tage den endelige stilling, når vi har fået det hele klarlagt.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil gerne takke hr. Dohrmann for den tilkendegivelse og også for, at der nu tegner sig – synes jeg, det tyder på – et flertal i Folketinget, som vil sige, at nu har vi det her forslag til behandling, så må vi se, hvordan det går med sameksistensloven, og så må vi gå videre i behandlingen. Det synes jeg er meget fornuftigt.

Så vil jeg godt spørge hr. Dohrmann, som jo også var interesseret i høringen, om ikke det må give anledning til meget stor bekymring, at det på høringen meget tydeligt blev klarlagt, og der kom en klar melding om, at det, man kalder den menneskelige faktor, f.eks. håndtering af maskiner, de konkrete godkendelser af bestemte mar-

ker osv., er der ikke taget højde for i det grundlag, som regeringens forslag bygger på.

(Kort bemærkning).

Jørn Dohrmann (DF):

Jeg vil sige til hr. Keld Albrechtsen, jeg har også nævnt det før ved førstebehandlingen af lovforslaget om sameksistens, at netop den menneskelige faktor har meget at sige. Når der er fremlagt en rapport, hvor man kan se, at der kun er ganske få minutter til at rense f.eks. en mejetærsker, der skal køre fra mark til mark, så mener vi ikke, at det er realistisk. I min verden og Dansk Folkepartis verden må der være klokkeklare regler, der siger, at de ikke må blandes sammen, for her er der stor fare for, at man spreder frø f.eks.

Det er noget af det, jeg mener, man skal se på i den sameksistenslov, hvordan man kan præcisere de her ting, så vi ikke kommer ud for, at der opstår store fejl bl.a. på grund af den menneskelige faktor. Vi hørte også fra eksperter, at de kunne være markeret forkert, når de var sendt ud. Det er jo også en stor fejl, og dermed opstår der mange farer ikke kun med en mejetærsker, men f.eks. også med en presser, der kører rundt.

Der er mange maskiner, der skal køre fra mark til mark, og der vil være frø, der flyver rundt i luften. Det skal man tænke på hele vejen igennem, men den menneskelige faktor udgør et stort potentiale, som vi skal tage hensyn til.

(Kort bemærkning).

Thor Gunnar Kofoed (V):

Hr. Jørn Dohrmann sagde, han var bekymret for disse gmo'er. Hvis man nu f.eks. tager en roundupresistent roe, er det så det, at den er roundupresistent, altså resistent over for pesticidet Roundup produceret af Monsanto eller måske af andre kemikaliefirmaer, eller er det det, at den er pesticidresistent, hr. Jørn Dohrmann er bange for?

Kl. 13.30

(Kort bemærkning).

Jørn Dohrmann (DF):

Der er mange ting, man skal tænke på, når man bruger pesticider, bl.a. om det her giver øget brug af pesticider. Vi ved jo, at vi er begyndt at finde nogle af de pesticider i grundvandet, i drikkevandet. Hvis det er det, man lægger op til, at man nu skal til at bruge mange flere tons pesticider, jamen så mener jeg, at det er helt forkert at gå den vej.

Men jeg synes grundlæggende, at vi skal prøve at se, hvordan vi kan få de her åbenlyse mangler, der er bl.a. i sameksistensloven, til at blive minimeret, så der ikke er den fare for befolkningen og den fare for, at gmo'er spreder sig på den måde.

(Kort bemærkning).

Thor Gunnar Kofoed (V):

Jamen jeg glæder mig da til, at hr. Jørn Dohrmann og Dansk Folkeparti vil være aktive igen i forbindelse med sameksistensloven, for ved førstebehandlingen afviste man jo pure overhovedet at tale om, at der skulle være noget, der hed sameksistens. Så det hilser jeg da velkommen, at man igen er med på banen på det område. Så det siger jeg da tak for.

Men hr. Dohrmann svarede ikke på mit spørgsmål: Hvad er det, hr. Dohrmann og Dansk Folkeparti er bange for? Er det pesticidresistens, eller er det det, at det en roundupresistent fra Monsanto, man er bange for?

I øvrigt kan jeg sige, at roen er resistent over for omkring 250 andre pesticider, så hvorfor er det lige pludselig Roundup, man er bange for?

(Kort bemærkning).

Jørn Dohrmann (DF):

Nu vil hr. Thor Gunnar Kofoed gerne stille det op, som om det kun er Roundup, vi skal tale om. Nej, det, jeg mener vi skal se på, er hele området: Om vi skal bruge gmo-metoden, når det ikke er nødvendigt? Om man vil gå ind og lege med naturen? Om man vil manipulere med naturen? Om man bare vil acceptere, at f.eks. firmaerne bare skal køre los uden at have nogen begrænsninger, bl.a. på, hvordan det skal plantes, hvor det skal være dyrkes?

Der ved jeg godt, hr. Thor Gunnar Kofoed bare vil give los, ikke have nogen regler, det hele skal bare overlades til industrien, så klarer de det nok. Men sådan er det jo ikke i virkelighedens verden. Vi er nødt til at have nogle klare regler for, hvordan de her ting skal eksistere sammen. Derfor mener vi, at det er så vigtigt, at vi får nogle klare regler på det her område, bl.a. med sameksistens.

Formanden:

Tak til hr. Jørn Dohrmann. Så er det fru Else Theill Sørensen som ordfører.

Else Theill Sørensen (KF):

Enhedslisten ønsker, at regeringen skal sikre, at der ikke dyrkes gmo'er, altså genmodificerede organismer, i Danmark, før bestemte undersøgelser og evaluering heraf er foretaget. Dermed ønsker Enhedslisten et såkaldt dansk gmo-motorium, det kan vi også oversætte til dansk, så det hedder en gmo-udsættelse.

Det Konservative Folkeparti kan ikke støtte forslaget, men er derimod meget optaget af, at vi får vedtaget det lovforslag om sameksistens, som Folketinget i øjeblikket behandler. Derved skaber vi i Danmark de bedste muligheder for, at der kan dyrkes forskellige afgrøder med forskellige metoder.

Det Konservative Folkeparti kan ikke støtte forslaget.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil gerne spørge fru Else Theill Sørensen, om hun er enig i de betragtninger, som Venstres ordfører, hr. Kofoed, var fremme med for lidt siden med hensyn til nedsivning af Roundup til grundvandet. Brugen af Roundup er jo en direkte konsekvens af indførelsen af roundupresistente gensplejsede planter, det vil jo give en øget anvendelse af netop giftstoffer som Roundup. Jeg kunne forstå på Venstres ordførers udlægning, at det forhold, at det nu er konstateret, at det nærmer sig vores drikkevand, ikke er en bekymring, man har i Venstre.

Er det en bekymring, man har i Det Konservative Folkeparti? For hvis det er en bekymring, og det håber jeg det er, må det jo give anledning til det spørgsmål: Skal vi introducere nogle planter på vores marker, som vi ved med sikkerhed vil føre til øget brug af sprøjtemidler, som siver ned i vores grundvand før eller siden? Det dokumenteres jo også af britiske undersøgelser, der er fremkommet for ganske nylig.

(Kort bemærkning).

Else Theill Sørensen (KF):

Ja, nu synes jeg, hr. Thor Gunnar Kofoed skal svare for, hvad han mener med sine udtalelser.

Jeg synes naturligvis, at vi skal gøre alt, hvad vi kan for, at der ikke siver pesticider ned til vores grundvand og vores drikkevand. Vi skal gøre alt, hvad vi kan, for at sikre vores drikkevand. Vi har i øvrigt også, hvis jeg ikke husker meget galt, i den landbrugslov, som nu er ved at blive vedtaget, sikret, at der kan være beskyttede områder rundt om drikkevandsboringer.

Jeg mener heller ikke, det er dokumenteret, at det stensikkert vil føre til mere brug af pesticider. Desuden er der også forskel på pesticider. Men formålet, at man skal undgå, at der siver pesticider ned i drikkevandet, det er jeg enig med hr. Keld Albrechtsen i.

Kl. 13.35

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Fru Else Theill Sørensen og jeg er altså enige om, at vi skal forhindre, at disse sprøjtemidler, som er knyttet til brugen af nogle bestemte gensplejsede planter, kommer ned i grundvandet. Vi ved også, at de er på vej ned i grundvandet, det er jo konstateret, og vi ved, at før eller siden når de ned i det vand, som vi skal drikke.

Så er det, at jeg spørger, om vi først skal lave et storskalaeksperiment, hvor vi planter det ud på markerne, sprøjter markerne, og så finder vi det i grundvandet, og så finder vi ud af, det var ikke så godt. Eller skal vi først lave en undersøgelse, der viser, om jeg har ret, om forskerne har ret i deres antagelser om, at det vil forurene vores drikkevand? Skal vi først lave en undersøgelse og så derefter tage stilling til, om det er klogt at godkende disse planter?

Det er de to fremgangsmåder, vi skal vælge imellem, og jeg kan da ikke forestille mig, at Det Konservative Folkeparti har tænkt sig, vi skal bruge Danmark som eksperimentarium for det her projekt og så se, om vi har vores drikkevand, når vi er færdige med eksperimentet, eller om vi har mistet vores drikkevand. Det kan jeg da ikke forestille mig Det Konservative Folkeparti mener, men det gør man måske?

(Kort bemærkning).

Else Theill Sørensen (KF):

Jeg har bemærket i de sidste 2 dages debatter, hvor jeg har haft lejlighed til at blive konfronteret med hr. Albrechtsens spørgeteknik, at han meget bruger spørgeteknikken: vi ved, vi ved, vi ved.

Nu ved jeg desværre ikke helt så meget som hr. Keld Albrechtsen, men jeg ved, at Det Konservative Folkeparti er meget optaget af, at vi både nu og i fremtiden har rent drikkevand i Danmark. Men jeg mener også at vide, at det ikke er sådan, at vi har et totalt pesticidfrit landbrug lige nu, så jeg synes, vi skal se lidt mere nuanceret på det.

Når jeg nu hører denne her debat om, at man render rundt i verden og leder efter forskere,

som siger et eller andet, man kan bruge til noget, så minder det mig ærlig talt om, at man leder efter et hår i suppen. Man leder, og man leder, og man kan ikke finde det. Så beder man om ud-sættelse til at lede noget længere tid, for man kan ikke finde det hår. Det kunne vel ikke være sådan, at håret ikke var i suppen?

Formanden:

Tak til fru Else Theill Sørensen. Så er det hr. Jørn Jespersen som ordfører.

Jørn Jespersen (SF):

I SF er vi ikke modstandere af gensplejnings-teknologien som sådan, men vi er meget kraftigt modstander af den måde, den er blevet introduceret på, og den måde, man forsøger at tvinge befolkningen, forbrugere og politikere til at acceptere både formål og fremgangsmåde i forhold til de gensplejsede afgrøder i landbruget. Der mener vi, at den bedste måde at sikre sig mod det på, er lave meget stærke regler, som både indeholder hensyn til miljø, til sundhed, til forbrugernes frie valg, til økologernes mulighed for at holde deres produktioner fri osv.

Derfor tror vi, at den bedste fremgangsmåde i den nuværende situation, hvis man ønsker det, som også Enhedslisten ønsker med sit forslag, er at sætte mange kræfter ind på det, der er det politisk meget aktuelle, nemlig at få en tilstrækkelig god lovgivning, når det drejer sig om sameksistens.

Vi deler vurderingen af, at der kan være problemer med det tidsmæssige, men der går vi ud fra, at regeringen og Fødevareministeriet vil arbejde hurtigt og ansvarligt, sådan at man kan nå de her ting, og hvis man ikke kan, så opfatter vi det som regeringens ansvar, at det må oversomre.

Men vi er indstillet på at deltage i forhandlingerne om sameksistens, sådan at vi får stærke regler på det punkt, og i øvrigt samarbejde med Enhedslisten på andre områder om stærke regler. Men vi mener ikke, at den fremgangsmåde, der er skitseret til nuværende forslag, er den rigtige.

Formanden:

Tak til hr. Jørn Jespersen. Så går vi videre i ordførerrækken, så er det hr. Mogens Nørgård Pedersen. Nej, vi venter lige, hr. Martin Lidegaard først.

Martin Lidegaard (RV):

Det Radikale Venstre kan ikke umiddelbart tilslutte sig Enhedslistens forslag, og det skyldes tre ting.

For det første har vi samme opfattelse som ministeren, nemlig at det nok vil stride imod gældende EU-regler, og vi har som bekendt den overordnede holdning, at miljøpolitikken i Europa bedst formes i EU-sammenhæng, fordi miljø er en grænseoverskridende ting. Det betyder selvfølgelig også, at vi bliver nødt til at følge de regler, der nu er på de områder. Nogle er vi mere glade for end andre. Det ved vi, men det er vigtigt at have nogle fælles spilleregler.

Kl. 13.40

Den anden grund, som også flere har nævnt, er jo, at vi sidder midt i nogle forhandlinger om sameksistenslov, som jo vil have ret stor betydning for hele, kan man sige, gmo-håndteringen i Danmark, og dem vil vi også gerne tilendebringe.

Endelig har vi jo, og det er ikke nogen hemmelighed, en lidt anden opfattelse af hele gmo-problematikken, end Enhedslisten har. Jeg tror egentlig, at vi nok er enige så langt, som at de produkter, der vil kunne tilgodese både de fattige lande og miljøet, har vi ikke for mange af i øjeblikket. Vi vil gerne have flere produkter. Vi vil gerne bruge den nye teknologi offensivt.

Til gengæld har vi en meget forskellig vurdering af, hvordan vi kan nå til udviklingen af sådanne produkter, hvor man kan sige, at vi har den opfattelse, at Enhedslisten ønsker at stoppe udviklingen, og vi ønsker at sikre, at ejerskabet til ny teknologi ikke ender alene hos store multinationale koncerner af primært amerikansk oprindelse, og det kræver en massiv offentlig forskningsindsats. Det kræver, at vi tager aktiv stilling til teknologien i stedet for at afvise den.

Så af disse grund kan vi ikke umiddelbart støtte, selv om der er det interessante ved det, at hvis man kigger, også hvad angår høringen, på de beregninger, som Fødevareøkonomisk Institut har lavet, så siger de faktisk, at det bedste at gøre samfundsøkonomisk er sådan set at drage den fulde udnyttelse af gmo, men hvis man skal ind i selektion og mærkningsordninger osv., så kan man faktisk godt sige, at vi må forudse, at det kun er en meget, meget begrænset anvendelse af gmo, der vil finde sted i Danmark.

Så vil det faktisk bedre kunne betale sig samfundsøkonomisk at vente med at indføre gmo i Danmark og vente, til man kan indføre det i større skala, end tilfældet er i dag.

Jeg tror, at hvis det skal ske, så må det bero på en frivillig aftale. Jeg tror simpelt ikke, at andet kan lade sig gøre af hensyn til EU-retten, og det kræver simpelt hen, at man fra dansk landbrugs side beslutter sig for, at man vil vente nogle år med at introducere det her. Det vil jeg ikke udelukke er en fornuftig ting at gøre, men det er i og for sig ikke noget, der så ligger i hænderne på os herinde.

Det må i hvert fald under ingen omstændigheder blokere for, at vi så kommer i gang med mere offentlig forskning på det her område, at vi forholder os aktivt til den. For os – og det er nok der, den store forskel på Enhedslistens og Det Radikale Venstres opfattelse er her – står kampen om gmo ikke der, hvor den stod for 10 år siden, nemlig i at få stoppet teknologien, indtil man har indført sikkerhedsprocedurer.

For os står kampen om gmo i dag om ejerskabet af den nye teknologi, og der kan man ikke læne sig tilbage. Der kræver det en aktiv stillingtagen.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg går ud fra, vi er enige om, at ejerskabet i dag ligger hos Bayer Cropscience og nogle ganske få andre, og vi er også enige om, at det er et problem. Hr. Martin Lidegaard vil jo gerne have en forskning, og det vil jeg gerne tilkendegive at vi slet ikke er uenige med Det Radikale Venstre i. Vi ved jo ikke, hvad anden generation af gensplejsede organismer kan komme til at indeholde, og vi har det i Enhedslisten sådan, at vi ikke tager stilling til ting, før vi ved noget om dem.

Men den første generation af gmo, som vi har i dag, og som der også er ansøgninger om fra Danmark i EU-kommissionen – det er f.eks. roer og sådan noget – er en dårlig teknologi også efter hr. Martin Lidegaards opfattelse. Sådan har jeg i hvert fald hørt det eller forstået det, at det også er hr. Martin Lidegaards opfattelse. Det er også derfor, at han overvejer at foreslå landbruget en frivillig pause.

Jeg vil bare høre, om det er rigtigt forstået, for så vil der jo være mulighed for et samarbejde mellem Det Radikale Venstre og Enhedslisten omkring de her ting, i hvert fald for så vidt angår de praktiske problemer, vi står med i dag.

(Kort bemærkning).

Martin Lidegaard (RV):

Det er jo klart, for for så vidt angår introduktionen af de planter, der ligger på bordet nede i EU

i dag, forventer vi selvfølgelig – og er også ret overbeviste om – at man vil foretage de sikkerhedsmæssige vurderinger, der skal til, også i lyset af de nye undersøgelser, der har været på Bt-majs osv.

Det er jo det, der er lykkedes, kan man sige, med hele moratoriet i EU, som vi også støttede oprindeligt, at vi har fået indført de her stærke sikkerhedsvurderinger. Så for så vidt angår sikkerhedsspørgsmålet, er jeg ret tryk ved, at den sikkerhedsprocedure, man har i EU, holder vand.

Kl. 13.45

Spørgsmålet er så, hvor nyttige er de produkter, som man så er kommet frem til nu. Der er det vel fair at sige, at de er mest nyttige for de virksomheder, der kan tjene penge på dem, dels fordi de er stærkt patenterede, dels fordi de i første generation primært har til formål at øge udkommet og profitten af de afgrøder.

Hvad angår de miljømæssige konsekvenser, vil jeg sige, at det er et nuanceret billede, som jeg gerne vil tage en længere diskussion om. Som det fremgik af høringen, kan vi sige, at tanken om at lave en roe, som er resistent over for Roundup, synes jeg ikke er den optimale. Jeg vil hellere have, at man helt skal undgå pesticider, så på den måde er vi enige. På den anden side er fakta jo også, at de steder, hvor man har indført nogle af de her planter, er pesticidforbruget rent faktisk faldet dramatisk. Det hører da også med til historien.

Hvad angår de frivillige aftaler, har frivillige aftaler jo den karakter. Ofte synes jeg ikke, at de er egnede til noget som helst, men lige på det her punkt er de egnede, for vi kan ikke på nationalt plan indføre en lovgivning. Det er jo så landbruget, der skal foretage den afvejning for og imod, når man kigger på det samlede økonomiske og miljømæssige, og det vil jeg trygt overlade til dem. Jeg tror, at det er en overvejelse værd, i hvert fald hvis man skal tro på Fødevarerøkonomisk Instituts beregninger.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil bare gerne stille et opfølgende spørgsmål. Vi er jo enige om, at førstegenerationsafgrøderne sådan set ikke er meget bevendte. De er knyttet til sprøjtemiddelbrug, og de har ikke noget rigtig økonomisk perspektiv i sig.

Det bekymrer mig lidt, hvis hr. Martin Lidegaard kan mene, at den godkendelsesordning, man har fået vedtaget i EU, skulle være sund-

hedsmæssigt og miljømæssigt forsvarlig. Jeg vil derfor godt spørge hr. Martin Lidegaard, om han ikke lagde mærke til de meget præcise udtalelser, som dr. Müller fra Østrig fremkom med, hvori han pointerede, at der er meget store huller i den godkendelsesprocedure med hensyn til f.eks. gift i planterne og med hensyn til cellebiologi, altså helt grundlæggende ting, som Kommissionen slet ikke tager stilling til, når de behandler en ansøgning, og hvor de derfor heller ikke ved, hvad de sundhedsmæssige og miljømæssige konsekvenser af en godkendelse rent faktisk vil være af, at de kommer ud i naturen.

Det håber jeg da at hr. Martin Lidegaard er opmærksom på.

(Kort bemærkning).

Martin Lidegaard (RV):

Jeg tror, at jeg efterhånden har tilkendegivet mange gange fra talerstolen, hvor vi har diskuteret de her svære problematikker, at Det Radikale Venstre ikke ønsker bilde hverken os selv eller den danske befolkning ind, at vi kan opnå hundrede procent sikkerhed eller hundrede procent garanti for, at vi har et hundrede procent styr på risiciene i den nye teknologi, ligesom vi heller ikke ønsker at bilde os selv eller den danske befolkning ind, at vi kan lave en spredningslov og en lov, som med hundrede procent garanti sikrer, at gmo ikke kan blive spredt.

Derfor bliver denne diskussion til syvende og sidst en diskussion om, hvorvidt vi overhovedet ønsker at anvende denne her nye teknologi eller ikke ønsker at anvende den. Jeg tror ikke, at vi når til et tidspunkt, hvor man ikke kan stille nye spørgsmål. Derfor bliver det altså en afvejning af: Kan vi have en nytte af denne teknologi, som opvejer den risiko, som vi har forsøgt at afgrænse og selvfølgelig så vidt muligt skal forsøge at afgrænse?

Vi har tilkendegivet, at vi ikke vil afvise den nye teknologi. Vi vil stille så stærke krav, som vi overhovedet kan; vi vil sikre forbrugerne frit valg; vi vil sikre økologerne osv. osv. Det bliver nogle af de ændringsforslag, vi kommer med i hele den lovgivning, vi sidder med i øjeblikket, men vi vil ikke afvise teknologien.

(Kort bemærkning).

Thor Gunnar Kofoed (V):

Jeg er meget enig med hr. Martin Lidegaard i det, han siger om gmo'en, næsten det hele.

Når nu hr. Keld Albrechtsen tager roen frem, som man kalder førstegenerationsroen, er hr.

Martin Lidegaard så ikke enig i, at roen netop er en af de planter, som ikke er de store multinationale selskabers værk? Det er en dansk virksomhed, der har roen.

Den kan også give en miljømæssig effekt, en virkelig stor positiv miljømæssig effekt. Man kan også gøre sukkerproduktionen rentabel efter en liberalisering af sukkermarkedet. Er det sådan set ikke lige nøjagtigt det, De Radikale ser frem til?

(Kort bemærkning).

Martin Lidegaard (RV):

Altså hvorvidt de multinationale selskaber har et dansk mærkat i deres hovedkvarter eller et amerikansk, er egentlig ikke så afgørende for vores pointe. Det er jo dejligt, at vi også har en industri, der kan følge med.

Kl. 13.50

Vores bekymring går netop på alle de lande, som ikke har en jordisk chance for at følge med. Det har jo været sådan – det synes jeg at vi må tage på os, vi, der fik kæmpet det første moratorium igennem – at det var godt for sikkerhedens skyld, det var godt for den politiske proces skyld, men det, som det har kostet, er jo, at op til 90 pct. af alle patenter på denne nye teknologi, som jeg tror vi alle sammen er enige om bliver meget kraftfuld, nu ligger på ganske få hænder. Det finder jeg dybt problematisk, både af sociale, globale og ulighedsmæssige årsager, og det er derfor, det er vigtigt for mig at sikre et større offentligt ejerskab til de patenter, der skal tages i fremtiden.

Så er det jo rigtigt, som jeg også tilkendegav før, at denne Daniscoe faktisk har medført et lavere forbrug af pesticider og et større udbytte, hvor den bliver brugt, og det er positivt. Men det er også klart, at set fra en radikal synsvinkel ville det være endnu bedre, hvis man satsede på at lave en roe, der slet ikke skulle have sprøjtemidler.

(Kort bemærkning).

Thor Gunnar Kofoed (V):

Jamen hvis vi ser på den forskning, vi har herhjemme, er det risikoforskning og risikoforskning i forhold til gmo, når vi taler om planteverdenen. Men lige netop det, at vi får et dansk industri produkt ud at arbejdet, er jo det, der får udviklingen i gang, for de får lov til at tjene lidt penge ind på det, i stedet for at der andre steder kun går penge ind til knowhow.

Er det her ikke starten på, at vi kan få denne her teknologi til at udvikle sig, i stedet for at vi kun skal være bange for det nye? Det er jo næsten nøglen til, at vi kan få sat den positive udvikling med hensyn til brugerteknologien i gang. Er hr. Martin Lidegaard ikke enig i, at det er vejen frem?

(Kort bemærkning).

Martin Lidegaard (RV):

Jeg tror, at vejen frem både for erhvervslivet og for den politiske debat er at sikre udviklingen af nogle produkter, som helt entydigt er til gavn for både miljøet, ulandene og økonomien, dvs. den almindelige effektivitet. Jeg tror ikke, at vi får skabt et ejerskab for borgerne til den teknologi, før vi kan overbevise dem om, at dens potentiale for menneskeheden, om jeg så må sige, er meget stor.

Selv om jeg har nævnt de gode ting ved Danisco-roen, er det, man kan sige om det produkt, jo også, at de fleste nok tænker på den roe som noget, der kommer en forholdsvis begrænset gruppe i det danske samfund til gode. Derfor tror jeg, at vi skal være meget opmærksomme på i et fællesskab, og det er derfor, at den offentlige forskning bliver så vigtig, mellem markedet og staten at få sat fokus på det kæmpe potentiale, der er i, og der er jeg så enig med hr. Thor Gunnar Kofoed, at få udviklet nogle produkter, der utvetydigt kommer miljøet og den brede befolkning til gode, også i ulandene.

Formanden:

Tak til hr. Martin Lidegaard. Så er det hr. Mogens Nørgård Pedersen.

Mogens Nørgård Pedersen (KD):

Enhedslisten vil med forslaget sikre, at vi ikke udsætter genmodificerede afgrøder i Danmark, før vi ved, hvad vi gør.

Selv om mange efterhånden gerne vil fremstille det, som om alt er gennemtestet og -tænkt, er det faktisk en meget stor og væsentlig problemstilling, der fastholdes. Det er derfor også Kristendemokraternes holdning, at vi spiller hasard med naturen, når vi begynder at dyrke genmodificerede afgrøder i det åbne land. Spredning kan ikke undgås; sikkerhedsforanstaltninger, forsikringer og erstatninger kan allerhøjest begrænse spredningen til et minimum. Spørgsmålet er, om det minimum er acceptabelt, om det overhovedet er nødvendigt. Det er med andre ord en principiel modstand.

Det tager jeg gerne på mig, for det handler om værdier, det handler om at tage udviklingen på sig i stedet for at lægge sig fladt ned på maven for den. Ingen teknologi eller videnskab kan med et snuoptag gøre hele verden god, alle nye muligheder, der åbner sig, rummer også nogle ulemper. Derfor skal vi ikke lægge os fladt ned på maven for alle nye muligheder, men netop ud fra vores værdier beslutte os til, hvordan vi vil udnytte dem, og hvilke vi måske ikke vil udnytte.

I det her tilfælde vil jeg gerne sige, som jeg har sagt før, at det at udsætte genmodificerede afgrøder i det åbne land er et eksperiment, som vi ikke kender udfaldet af, et eksperiment, som der ikke rigtig er nogen gode grunde til at udsætte hverken os selv eller naturen for endnu.

Der kan sagtens komme noget godt ud af de muligheder, genteknologien åbner op for. Der kan komme muligheder for at afhjælpe sultproblemer i fattige lande, og der kan komme muligheder, der kan gøre det nemmere for landbruget at være bæredygtigt. Muligheder opstår bare ikke af sig selv og bestemt ikke ved, at man sætter sin lid til markedskræfterne, og det er jo reelt det, der sker her. Man sætter sin lid til, at teknologien kan udrette et mirakel.

Kl. 13.55

Men er det ikke temmelig naivt at bilde sig ind, at forskning i teknologi, der i så høj grad er styret af private investorers interesser, kan ændre en fundamental ulighed i levevilkår verden over? Hvis der skal vægt bag de fine ord om, at genteknologi skal redde fattige overalt i verden, ville det være klædeligt, hvis man i stedet satte langt flere penge af til forskning på dette område.

Overordnet kan man altså sige, at det hverken er teknologien eller den mulighed, som den på længere sigt kan tilbyde, vi er imod. Vi er imod den måde, man har valgt at forvalte den på. Derfor stemmer vi for Enhedslistens forslag, vel vidende at en retssag mod EU nok hverken er realistisk eller ønskelig.

Formanden:

Så er det ordføreren for forslagsstillerne, hr. Keld Albrechtsen.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil gerne starte med at takke hr. Mogens Nørgård Pedersen for en meget klar og meget smuk og principiel tale, som jeg ganske enkelt kan sige, at jeg er hundrede procent enig i. Jeg

betragter det som en stor opmuntring i debatten, at hr. Mogens Nørgård Pedersen kom med en så klar melding.

Jeg vil ydermere gerne takke ordførerne for Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti, fordi de to partier efter min opfattelse klart tilkendegiver, at det lovforslag om sameksistens, som ministeren har fremsat, er utilstrækkeligt til at løse problemerne. De har jo også tilkendegivet, at den videre behandling af Enhedslistens forslag må afvente og se, hvad der kommer ud af ministerens forslag.

Vi har jo haft en debat i den her debat om fremgangsmåden for behandlingen af ministerens forslag, og der har faktisk fra mange sider været en kritik af, at vi nu står i den arbejdsmæssigt fuldstændig umulige situation, at spørgefristen er udløbet, men at der er masser af ustillede spørgsmål, som ganske enkelt ikke har kunnet nå at komme ind.

Det er jo på nuværende tidspunkt et uløseligt problem, for hvis der også skal være tid til at have en anden og tredje behandling og et eventuelt udvalgsarbejde mellem andenbehandlingen og tredjebehandlingen, må vi bare konstatere, at så lader en seriøs gennemgang af problemerne sig ikke gennemføre.

Hvilken chance skulle f.eks. kammeradvokaten have for at kunne nå at aflevere et nyt responsum i så god tid, at det kan indgå i drøftelserne i udvalget inden afgivelse af betænkning i næste uge? Så jeg mener, at konklusionen i næste uge nødvendigvis må blive den, at det lovforslag, ministeren har liggende, må oversomre, som hr. Jørn Jespersen vist udtrykte det.

Så kan man diskutere, hvem der har ansvaret for, at det kommer til at oversomre, hvilket er den eneste løsning, jeg kan se. Men det er sådan set en ligegyldig diskussion, for hvis det ikke er sagligt forsvarligt at vedtage forslaget, må det jo under alle omstændigheder være det rigtigste at give Folketinget og befolkningen den mulighed at arbejde videre med tingene indtil efteråret. Det sker der helt og aldeles heller ingenting ved, for så meget haster sagen jo heller ikke.

Det er heldigvis endnu ikke lykkedes for Kommissionen at få vedtaget nye gmo-planter til dyrkning. De gjorde et forsøg forleden i Kommissionen på at få vedtaget en gmo-Bt-majs til import og markedsføring, men ikke til dyrkning. Det opgiver Kommissionen forhåbentlig efter pres fra den danske minister.

Det er altså ikke sådan, at moratoriet er faldet. Moratoriet er stadig i live og skal oprethol-

des. Derfor har vi i Danmark også tid til en ordentlig sagsbehandling på det her område. Det håber jeg i hvert fald, og tror jeg også på baggrund af debatten i dag, at et flertal i Folketinget vil insistere på, at den her sag skal drøftes ordentligt igennem. Hvis der ikke er tid, må vi skaffe os den tid.

Kl. 14.00

Så har der på den indholdsmæssige side i debatten været nogle, synes jeg, horrible påstande fra ministeren og de borgerlige ordførere. Ministeren indledte f.eks. med en påstand om, at når EU har godkendt en plante, så er det automatisk sådan, at så er de miljømæssige konsekvenser og de sundhedsmæssige konsekvenser i orden; det er de per definition, når EU har godkendt dem, og så kan der ikke ske noget efterfølgende ude i naturen, for EU har jo godkendt dem.

Det synes jeg altså er en dybt naiv måde at forholde sig til tingene på, det må jeg sige til ministeren, for det har jo vist sig i de rapporter, der er fremkommet, at Bt-majs udskiller gift i et omfang, som er dybt skadeligt for naturen. Og de såkaldt roundupresistente planter, altså dem, der muliggør brug af roundupgift og andre gifte, uden at planten selv dør af det, men således at de omgivende planter dør af det, ja, de efterlader store mængder gift i naturen, som efterfølgende kan trænge ned i grundvandet og forurene vores drikkevand.

Og det er bare toppen af isbjerget. Derudover er der nylig udkommet undersøgelser i England, der viser, at det også har skadevirkninger på f.eks. sommerfugle, på frøspredning, altså således at de vilde spildfrø forsvinder fra naturen, og fuglearter kan uddø. Der er altså en lang række konsekvenser, der begynder at blive mere og mere klare.

Der er Enhedslistens forslag jo et udtryk for et forsigtighedsprincip.

Der er to fundamentalt forskellige måder at tænke på i den her sag. Den ene måde er, at man siger: Vi gør Danmark til et stort eksperiment, vi bruger Danmark som eksperimentarium, og så ser vi, hvad der sker. Og går det galt, ja, så er det grundvandet, så er det sommerfuglene, så er det sangfuglene og måske vores egen sundhed. Det ved vi ikke noget om. Ministeren startede også med at erkende, at den forskning, som nu går i gang, jo går i gang, fordi vi ikke kender konsekvenserne. Det er den ene måde, man kan forholde sig på.

Den anden måde er forsigtighedsprincippet. Enhedslistens beslutningsforslag er en formule-

ring af forsigtighedsprincippet, som er det princip, der siger, at hvis vi har en berettiget tvivl, hvis vi kan se, at der er forskningsresultater, der tyder på, at her er alvorlige problemer, som vi ikke har undersøgt ordentligt, og som kan bringe sundhed, miljø, helbred, dyr, vand i fare, så må vi stoppe op og undersøge det ordentligt, før vi sætter tingene i gang.

Det er det fundamentale valg, Folketinget står over for.

Der vil jeg da ikke undlade at sige til hr. Jørn Jespersen, at hans tale skuffede mig. Jeg ved jo, at hr. Jørn Jespersen har været en af de fremmeste fortalere her i Folketinget netop for forsigtighedsprincippet, altså det princip, at hvis der er en berettiget tvivl om, hvorvidt noget er forsvarligt sundhedsmæssigt, miljømæssigt osv., ja, så skal man vente med at gå i gang med det, indtil man faktisk har fået dokumentation. Og jeg synes, det ville være kedeligt, hvis det var SF, der banede vejen for den første gmo-plante på danske marker.

Det vil jeg i hvert fald opfordre SF til at betænke meget grundigt, før man gør det. Så vidt jeg kan se, sådan som flertalsforholdene tegner sig her i Tinget, tyder meget jo på, at det faktisk bliver SF, der kommer til at træffe afgørelsen. Sådan er mandatfordelingen jo skruet sammen med den skepsis, som Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Kristendemokraterne og Enhedslisten har givet udtryk for. Så der hviler et tungt ansvar på hr. Jørn Jespersen. Der håber jeg, at hans almindelige byggen på forsigtighedsprincippet vil være det, der vil være afgørende for hr. Jørn Jespersen, når han skal trykke på knappen.

Jeg vil gerne sige tak for debatten. Jeg synes, den i hovedsagen har været opmuntrende på grund af de signaler, der er kommet fra Socialdemokratiet, Kristendemokraterne, Dansk Folkeparti og i al beskedenhed mit eget parti, og at debatten i dag viser, at der er mulighed for, at det her Folketing rent faktisk vil modsætte sig en uforsvarlig dyrkning af gmo i den danske natur.

(Kort bemærkning).

Thor Gunnar Kofoed (V):

Hr. Keld Albrechtsen har mange gange i dag sagt, at der ikke har været tid til spørgsmål, men hr. Keld Albrechtsen har selv stillet ufattelig mange spørgsmål. Er det, fordi Enhedslisten ikke har tid til at sætte fantasien i gang for at finde på flere spørgsmål, stærkt fordrejede, fantasi-

fulde spørgsmål? Der er kommet så mange rapporter, som fortæller, at det, Enhedslisten påstår og siger og stiller spørgsmål om, er lodret forkert.

Kl. 14.05

Vi har flere gange i debatten her i dag hørt, at man siger, at der ikke tages hensyn til det ene og det andet, hvilket er lodret forkert. Når hr. Keld Albrechtsen siger, at der ikke bliver taget hensyn til vand og sundhed og dyr osv., er hr. Keld Albrechtsen ikke enig i, at intet gmo-produkt er godkendt, hvis der ikke er taget hensyn til miljø, dyr, mennesker og sundhed? Ellers ville det ikke være blevet godkendt. Er hr. Keld Albrechtsen ikke enig i, at sådan er lovgivningen?

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg kan sådan set bare henvise til den gennemgang, som den østrigske forsker dr. Müller gav på høringen for 2 dage siden, hvor han dokumenterede, at en lang række afgørende spørgsmål, f.eks. giftigheden i en plante, slet ikke bliver undersøgt i EU, før Kommissionen træffer beslutning om en godkendelse. Sådan er kendsgerningen. Man ved ikke, hvad man gør, og man gennemfører ikke de undersøgelser, der ud fra et videnskabeligt synspunkt burde gennemføres. Det gennemgik dr. Müller. Det har hr. Kofoed åbenbart ikke hørt.

Med hensyn til det med spørgsmål vil jeg sige, at udvalget i går vedtog en tidsplan. Derefter var jeg ordfører i en debat om vandmiljø i mange timer. Jeg skulle forberede mig til debatten i dag. Jeg har stillet mange spørgsmål, men jeg må bare konstatere, at med den tidsplan, hvor spørgefristen altså er udløbet, kunne det bare ikke lade sig gøre at nå at producere spørgsmål til det meget store felt af områder i den lov, som vi skulle have analyseret på baggrund af høringen i forgårs, hvor vi skulle have haft eksperter inde til at formulere de præcise spørgsmål i forhold til en lang, lang række problemstillinger, som blev rejst.

Så må man undskylde, men Enhedslisten er altså et lille parti, og jeg skal også passe ordførerskaber hernede i Folketingssalen i vigtige spørgsmål som vandmiljø. Og når udvalget så beslutter, at jeg må vælge imellem, om jeg vil være ordfører i en vandmiljødebat, eller om jeg vil lave spørgsmål, må jeg altså sige, at det jo er helt umuligt. Sådan kan et parlament ikke arbejde, hvis det skal være seriøst. Det er jeg bare nødt til at sige.

(Kort bemærkning).

Thor Gunnar Kofoed (V):

Hr. Keld Albrechtsen bliver ved med at sige, at der blev præsenteret en lang, lang række nye ting på den høring. Det er ganske enkelt meget forkert, for det var meget få nye ting, der blev præsenteret.

Hvis man ser på de forskere, som hr. Keld Albrechtsen selv har trukket ind, og man læser deres rapporter igennem, så er det jo meget få af de ting, der bør ændres i vores lovgivning omkring sameksistens, før vi også kan tage hensyn til de ting.

Så er det ikke et spørgsmål om, at hr. Keld Albrechtsen bare forholder sig til de svar og til de forskningsrapporter, der rent faktisk ligger i dag? Så er hr. Keld Albrechtsens egne spørgsmål besvaret.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Der kom f.eks. det nye frem, at kammeradvokatens redegørelse gav anledning til en lang række spørgsmål om den manglende erstatning. Der er et kæmpe hul i loven. Der kom f.eks. det frem, vi kalder den menneskelige faktor, altså det forhold, at lovgivningen bygger på nogle helt umulige antagelser om, hvordan tingene håndteres ude i virkeligheden.

Hr. Dohrmann var inde på det med rensning af maskiner, hvor man har indbygget en antagelse om, at de kan renses på et par minutter. Og sådan kan man fortsætte. Der var en lang, lang række oplysninger, som kom frem på den høring, som burde have givet anledning til grundige undersøgelser, grundige spørgsmål og grundige besvarelser. Men hvis lovforslaget hastes igennem i den her folketingssamling, så kommer det ikke til at ske.

Jeg vil da gerne se det folketingsmedlem, der tør tage ansvar for at vedtage en lovgivning på den måde. Det håber jeg ikke der er nogen der vil. Det håber jeg heller ikke ministeren vil, for ministeren har jo den mulighed at aftale med os andre, at vi nu fortsætter hen over sommeren med at få tingene belyst, og så kan ministeren jo komme igen med et forhåbentlig langt bedre forslag til efteråret. Det er jo en mulighed. Det var efter min mening det klogeste, ministeren kunne gøre.

Jeg kan ikke se, hvad der skulle gå af skår af ministeren for at gøre det. Det ville jo tjene ministerens interesser. Jeg giver gerne ministeren støtte til at vælge en sådan fremgangsmåde. Og

ministeren skal ikke efterfølgende høre nogen som helst kritik for, at hun ikke vil have sit forslag banket igennem i huj og hast.

Kl. 14.10

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 192:

Forslag til folketingsbeslutning om en indsats for nedsættelse af pesticidanvendelsen.

Af Torben Hansen (S) m.fl.

(Fremsat 16/4 2004).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Miljøministeren (Hans Christian Schmidt):

Regeringen indgik i oktober sidste år en aftale med Dansk Folkeparti og Kristendemokraterne om en ny pesticidplan for 2004-2009, og i forhold til den tidligere regerings pesticidhandlingsplan II er der tale om væsentlige forbedringer. Jeg kan bl.a. nævne nye elementer som fødevareresikkerhed, gartneri og frugtavl og videreførelse af varslingsystemet, som den tidligere regering jo ville nedlægge.

Der er glædeligvis også en række punkter i beslutningsforslaget, som ligger tæt op ad regeringens pesticidplan. Det gælder bl.a. målet om at reducere anvendelse af pesticider. Her er det regeringens grundholdning, at de mål, der opstilles, skal være praktisk gennemførlige og kunne nås inden for de fastsatte tidsrammer. Det lader ikke til at bekymre Socialdemokraterne, som nu foreslår, at den såkaldte behandlingshyppighed skal være reduceret til 1,4 allerede i 2008.